

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Илази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 н. месечно. — Преплата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разашље овај лист.

СТАРИ ГЛУМАЦ.

(Наставак.)

Заман сам је молио и преклињао, да се окане глумљења. Одговарала ми је својим успесима, и венцима, а умиривала ме пољупцима. Готово сам и сам мислио, да се варам. Можда се варам, што сам близу ње на позорници. Можда ће ми њена игра из далека изгледати лепша, јер су и грубо намазане декорације из далека лепше, него из близа.

Једног вечера одем међу гледаоце, да се о томе осведочим. Нисам могао дочекати ни свршетак представе, изјурио сам на поље. Сад сам је видио пред собом у свој наготи, ту сујетну намигушу, ту комедијашницу! Одело јој, говор, кретање, све је било удешено, да се допадне — као жена. Мало је она пазила на суделаче, него се осмехивала и очима разговарала са мушкарцима у партеру, а окренула се дожама, кад је говорила најстраснија места из своје улоге. Можда није ни знала, шта приказује, можда и није то била њена улога, што је говорила.

Од наивног, безазленог девојчета, што је требала да представља, начинила је жену намигушу, која износи своје дражи на пазар, — приказивала је можда саму себе. О, срамоте!

Многи су већ били увидели њену погрешну игру, па су је почели звиждати, али је већина ипак остала заслепљена, те је ударила у бурно плескање. И она је тада још с већим поносом наставила своју неприродну, погрешну игру.

Хтео сам да је код куће дочекам, те сам отишао у њен стан, па сам се онако уморан посадио на диван. О мала, бела собице, о књиге, мирисно цвеће, па ви лаке завесе, и ти бела постоље, реците ми тајне корнилијине, причајте ми шта ради, шта мисли, шта ли снева? Уздихао сам, па сам мотрио на све стране по себи. Све сам преметао преко руку, свуд сам загледао, превртао сам књиге и хаљине, преврнуо сам свако

парче по ормановима. Нисам нашао ничег, што би ми поткрепљивало сумњу.

„Проклета лажи!“ — викнем у своме гњеву. Та познавао сам ту свако парченце, сваку трачицу. Од љутине, узбуђености, а и стида удариле ми сузе, те се бацам на њену постељу.

У соби је била велика тишина. Само су се завесе мицале, ројте на њима ледујале су амо и тамо, а лампа на столу светлудала је од тихог поветарца. На моје сузне очи спустио се мек сак, што ублажује тугу, а уморну душу обузео ми је сав чар њеног невестинског стана. Облик сујетне, кокетне комедијашнице истопио ми се пред очима. Чинило ми се, да ми невина, дивна Корнилија лебди пред-а-мног у ваздуху. Чинило ми се као да сам заручник, па очекујем своју невесту. Расплетена коса њезина просу ми се се по челу, на ланитима својим осетих мирисава дах, а на прсима таласане ми се меке груди. Душа ми се топила од уздаха и миља. Пробудио сам се у вељој радости.

Кад сам отворио очи, осетио сам корнилијину руку у мојој коси; а њен пољуб на моме челу.

„О, за што си зборила тада, за што си ми показивала твоје венце? За што ниси остала оно дивотно, невино девојче, како сам га себи замишљао? За што ме вазда сећаш на то, да си глумица, која је данас залудила целу публику? За што ниси ћутала, па ме тако загрлила, те бих бар још за мало веровао у тебе?“

Скочио сам раздражено, па сам јој венце згазио ногама.

„Ти си сујетна жена, намигуша, комедијашница! Ти волиш бурно плескање, али не волиш уметност! Ти и не знаш шта је љубав, ти само чезнеш за уживањем. О слаба девојко, свирена жено, ти ћеш упропастити себе, а и мене!“ (Наставиће се.)

СВЕТКОВИНА СВЕТОГА САВЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ У БЕОГРАДУ.

„Српске новине“ доносе овај јако занимљиви и лепо написани чланак из вештог пера М. П. Ш.:

„Да вам приповедем како смо ми прославили светог Саву. Ни једна од наших народних светковина није тако постала општом и ухватила дубока корена као светосавска светковина. А она није баш тако давнашња: слабо ћете о њој наћи помена у четвртој десетини овога века, а од тада је свечано, чини ми се први пут у Сегедину, прославише онамошњи честити српски свештеници: Стаматовић и Димитрије Поповић. Одмах за тим прихватише је веће српске општине, а родољубиви српски листови чињаху све, да се уведе по свима местима. И она је уведена свуда. Нема данас српског места, где је ма најмања школа, а да у њој не висе иконица просветитељева и да се у њој не слави наш Неманићу Сава.

А за што ли Саву тако радо светкују свуд, по свима странама нашега народа? На тако просто питање још је лакши одговор: Он је, поред осталих својих великих дела за народ, сетио се и малене деце, подмлатка српскога. Он је дакле љубио и помагао децу, а деца, као што знамо, највише воле онога, који се њих сећа, који их милује. И кад деца нарасту, воле своје пријатеље из детињства. И младом и нејаком српству казивано је у школама како их је Сава љубио и колико се за њих пастио, а кад ти Српчићи изађоше испод школских кровова, прнуше у живот као нови соколони и посташе Срби, оцеви и стараоци нових српских нараштаја, онда они однеше у све крајеве, у вароши и села, у улице и сокачиће, у палатице и колибице, однесоше дакле у цео народ љубав према просветитељу. И ето тако, просто и јасно, уђе он у сва срца, што српски куцају, и слави се свуда, где се није угулила велика српска мисао, где нема заблуделих одметника од свега својега и од Бога.

И не само Сава, — тако је постао народни човек, човек трајнога спомена сваки, који је, поред других брига, радио све што је могао и за децу и за подмладак. У деце не ћеш купити популарности, стећи поштовања никаквим добропрорачуњеним и можда лукаво заснованим виговима: ако их љубиш, љубиће те; ако их поштујеш, поштоваће те; љубав за љубав, поштовање за поштовање. А ко се једном њима додвори,

тога им шале не ишчупа из срцаца и кад већ велики људи и оцеви постану. За то, ко жели бити чувен и милован у своме народу, нека му почне пре свега љубити и потпомагати подмладак. Али нека љуби чисто и истинито, јер кад та љубав није била искрена, деца, кад порасту, сазнаће то, и тешко томе претворнику. Радимо и живимо за децу, сећајмо их се вазда, и љубимо их, па ће нам народ бити напредан, па ће нам деца бити честита и ми у њима, па ће нам дужи и трајнији спомен остати. Ми ћемо бити низови хладних и немих гробова, али ћемо живети у честитом потомству, ако оно буде имало доказе наше свагдашње и неуморне радње за њихово благо, за њихову срећу на земљи.

Можда ни једне године није свети Сава прослављен у нашој престоници с таким живим учешћем, таким светковањем, као што се, на радост, ове године догодило. Светковање се није ограничило само на скуп у великој школи и једној од школа основних, него је raspределено по свима крајевима варошким.“

После описа те светосавске светковине по школама, долази писац на светковину у позоришту, о којој ово пише:

„Али вам још једно нисам рекао. То сам чувао, да вам кажем на послетку, као посласлицу, драги моји читаоци. А знате ли шта је то још једно? То је нешто, што је тако пријатно и лепо, да бих волео да сте то очима видели, него да вам ја сад описујем овим мојим непокорним пером. Али мало је њих ово могло видети, па за то ћу ја покушати, да вам опишем. Дакле то нешто јесте: представа у народном позоришту, која је давана на дан пред св. Саву само за децу основних школа. Око 2 сахата по подне дође високопоштована публика са својим наставницима. Било их је преко 1.900 стотина. Таку милу и слатку публику није никад видело народно позориште, а богме ни ми. Лено ти се наше мале госпођице и господичићи скамиодери начичкаше у партеру, по балконима и по ложама. У партеру зуји и бруји као у кошници, а балкони трепћу и таласају се као цветне лехе са жарким цветовима и несташним шареним лептирима, а свака ложа, са 10—12 својих гостију, изгледала је као велик родан грозд. Како је ди-

вно било видети оно мноштво лепих главица, са оним слатким невиним лицима и крупним, живим и радозналим очима. Гледају лево, десно и преда се, изненађена диве се новом невиђеном

свету, а кад се откравише, посташе нестриљива, и жубор растијаше све јачи и јачи: у једаред поче падати град у сред зиме — заори се пљескање њихових малених ручица. (Свршиће се.)

И И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Избирачица“. Шалива игра у 3 чина с певањем, од Косте Трифковића.) Приказана у четвртак 18. јан. о г.

Било је већ крајње време, да се на позорницу нашу изнесе гдекоја глума рано преминулог К. Трифковића. Ако и „Избирачица“ не спада међу најбоља дела Трифковићева, опет смо је радосно поздравили, јер је оригинално. У овој сезони, у којој нам прете поплавом француски производи, беше нам глума од српска песника још једаред тако мила, тим више, што јој је предмет из српског грађанског живота. Трифковић је ту оштром иронијом на видело изнео не само лош правац у начину живовања нашег: издати се за што више, него што смо заиста, него и доследност тога начина: трајаво васпитање сопствене деце. И у Соколовићу и Тимићу, са женама им заједно, имамо прототипе наших варошана и полуварошана, којима су „околности“ и „обичаји“ прерасли преко интелигенције; продукт таква начина и мора бити размажена ленојка, Малчика, и карикатура друштвена, Тошица.

Приказана беше та шалива игра веома добро. На прво место морамо споменути „избирачицу“ Малчику, коју је нам гђца Ленка Хацићева заиста тако вешто, с таквом оданости и сигурношћу приказала, да с наше стране имамо да прибележимо само лепога о њеном приказу. У сваком моменту, било то као маза или као девојка, која влада ситуацијом, било то у нагласку или кретању, гђца Л. Хацићева беше на свом месту. Публика је и признала рад њезин, те је и аплаудовала, признајући тим, да њојзи припада палма тога вечера.

У опште, признати морамо, да је „Избирачица“ врло округло и прецизно испала — видело се на глумцима, да као Срби радо приказују српску глуму.

(„Цврчак у мравињаку“. Шалива игра у 1. чину, француски написали Легуве и Лабиш, превео Бранко М. Јовановић.) Приказана у четвртак 18. јануара о г.

Сваке недеље по нова глума, то је, као што нам изгледа, девиза управе позоришта нашег. И врло је добро, што је тако. Уз старије, опробане глуме, које су већ прешле критички укус публике и себи завојштиле стално место у репертоару нашем, треба и по гдекоји нов зачин, да освежи и правац и каквоћу укуса нашег. Таква је нова глума „Цврчак у мравињаку“, која је за собом оставила врло разноврстан утисак на публику. Гдекојима се допала, гдекојима, који су навикли на оштрије зачине, боме не. Већина као да очекиваше још једну радњу, па ма и најмању Главна мана у тој новој глуми та је, што нема никаква заплета, што у себи нема ни тренутка, који би на живце наше јаче упливисао, те нам решеће пикантнијим учинио; спореднија, бар у очима многих, што Винел не каже „руко-

пинателно“, да љуби Ханријету и да ће је узети за жену. Тај је тренутак изведен на веома нежан начин, али опет доста јасно, да се сазнати може, да ће од њих бити пар људи. А то беше са свим доста. До душе и оквир, у ком се креће предмет, врло је мален; у једном кратком чину не да се извести бог зна шта, тим мање, што се особе, које раде, упознају тек, што им рад на позорници није наставак пређашњег рада, већ што се ту одмах и почиње. С тога ће се „Цврчак у мравињаку“ опет одржати у репертоару нашем, не толико рад своје сопствене вредности, већ услед еминентне приказе глумаца наших.

Улоге у тој глуми беху у рукама г. Ружића (Винел), г. Рајковића (Шамроа), г. Ј. Поповићеве (жена му) и г. М. Рајковиће (Ханријета). К. Р.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Београду.) „Српске новине пишу: Наша је публика говорила увек позоришној управи: додате још коју извршну снагу, па ћемо долазити у позориште. С почетком ове сезоне управа је то учинила, па сад је цуна кућа готово сваке представе. Тај велики долазак, истина, не може се приписати само новим члановима. Повраћено редовно стање и жеља, да се људи регресују за претрљене неповолности, много томе доприносе. Али ипак кад је више чланова, чешће се игра, јачи је репертоар, има промене у представљачима, има више извршних чланова, а и целина је представе од неког доба боља и савршенија (ради многих проба и поука) тако, да цело друштво на очиглед рапидно напредује, на чему се највише има захвалити редитељу г. Тоши Јовановићу, који је не само одлична снага у представљању, већ и у режији.

Месечна претплата износи 75 до 80 дуката. Осим тога позориште је заслужило у новембру 442, а у децембру 500 дуката. То је велики доходак преко сваког очекивања. На тај начин управа је у стању да издржава умножено друштво, да подмирује веће трошкове, да отплаћује дугове из ратних година, да набавља и спрема за напредак. Тако на пример намерава да да за ускрс „Путовање око света за 80 дана“ од Жил-Верна, са до сад невиђеном опремом у Београду.

С концем овога месеца исплатиће позориште све своје дугове. Ни један завод није био за време рата у тако критичном положају, као овај, а ни један се није тако брзо искобељао!

Публика је одржала реч. Она је показала да има смисла за уметност и патриотизма. Код оваке публике може се и вредно је радити на развоју и усавршењу тога завода!

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

16. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 11.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 23. ЈАНУАРА 1879.

У Л Т И М О.

Шаљива игра у 5 чинова, од Густава Мозера, с немачког превео А. М.

О С О Б Е:

Лебрехт Шлегл, трговачки саветник	С. Рајковић.
Каролина, жена му	Д. Ружићка.
Тереза, кћи им	М. Рајковићка.
Рајнхард Шлегл, професор	Зорић.
Павлина, жена му	Ј. Поповићева.
Хедвига, кћи им	Л. Хаџићева.
Ланге	Јовановић.
Хаз, племић	Марковић.
Бруно Берндт, лекар	Лукић.
Алберт Рихтер	Ружић.
Бернхарди, књиговођа код Лебрехта	Ћирић.
Шенеман, фактотум професора Шлегла	Добриновић.
Август, слуга код Лебрехта	Поповић.
Балдерка	Б. Хаџићева.

Збива се у великој вароши у данашње време.

У петак 26. јануара први пут: „Последња воља“. Шаљива игра у 3 чина, написао
Коста Ристић.

Умољавају се поштовани претплатници, да би први део своје претплате изволели исплатити у трговини браће М. Поповића.

Улазнице могу се добити у писарници позоринској од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.